

8.11.2021

Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnne 9.11.2021

HE 207/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle, jossa ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin uusi kustannustuen muoto (tukikausi 1.6.2021–30.9.2021), joka kohdistettaisiin erityisesti matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan yrityksille. Tukikelpoisia olisivat myös muiden toimialojen yritykset, joihin on kohdistunut pandemian hallintaan liittyvä rajoitus.

Yritystukien hyödyllisyyttä voidaan perustella ulkoisvaikutuksilla ja markkinapuutteilla. Ulkoisvaikutus syntyy siitä, että tuetusta toiminnasta hyötyy myös muu kuin tuettu yritys. Markkinapuute voi taas syntyä esimerkiksi siitä, että yritykset eivät saa rahoitusta yhteiskunnan kannalta hyödyllisiin projekteihin. Koronapandemian alussa kustannustuki oli perusteltu molemmista näkökohdista. Pandemia aiheutti uhan laajamittaisesta yritysten konkurssiaallosta ja työpaikkojen menetyksistä ja vaarana oli, että kansantalouden tuotantokapasiteetti heikkenisi merkittävästi niin, että sen korjautuminen olisi aikaa vievää ja tulisi kalliiksi.

Yritysten tukemiseen on ollut koronapandemian aiemmissa vaiheissa nykyistä enemmän perusteita. Kustannustuen keskeinen peruste on se, että sillä pystytään ehkäisemään nimienomaisesti koronapandemiasta aiheutuvia konkurssseja. Ilman koronapandemiaa kustannustuella ei ole samalla tavalla perusteita. Yritysten alalta poistuminen sen seurauksena, että liiketoiminta ei ole kannattavaa on keskeinen osa markkinataloutta ja johtaa talouden voimavarojen tehokkaaseen kohdentumiseen.

Talouden uudistumisen riittävyys on kasvava huoli, kun siirrytään koko ajan kohti normaaliampaa taloustilannetta – oli kyseessä sitten pandemiaa edeltävä "normaali" tai pandemian jälkeinen, uudenlainen "normaali". Yritystuet saattavat hidastaa tai vääristää resursien uudelleen kohdentumista ja talouden uudistumista tavalla, jolla on kielteinen vaikutus pitkän aikavälin talouskasvuun. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, on tärkeää, ettei valtion tuki vääristäisi yritysten käyttäytymistä tai hidastaisi talouden uudistumista ylläpitämällä taloudellisesti kestäväntä yritystoimintaa.

Riskinä on, että toistuvat tukiohjelmat synnyttävät yrityksissä odotuksia, jotka vaikuttavat kielteisesti niiden kannustimiin sopeutua ja heikentävät siten talouden kehitystä. Olisikin perusteltua antaa markkinoille selkeä signaali siitä, että tukien jakaminen on päättymässä, koska niille ei ole enää kriisin edellyttämiä perusteita, vaan tuet todennäköisesti vain hidastavat talouden sopeutumista. Edellä esitetyistä syistä KKV katsoo, että jatkossa koronapandemiasta aiheutuvien mahdollisten rajoitusten hyvittäminen yrityksille tulisi toteuttaa muilla keinoin kuin yleisellä kustannustuella ja kustannustuesta tulisi luopua.

Vanhempi ekonomisti Riku Buri